

Streszczenie

Autor: mgr Marek Dawid Barszcz

Promotor: dr hab. Paweł Malendowicz, profesor uczelni

Temat: Modele polityki społecznej w programach polskich partii i organizacji politycznych po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej

Słowa kluczowe: polityka społeczna, model, partia polityczna, transformacja polityczna, Polska

Przedmiotem rozprawy jest analiza programów polskich partii i innych organizacji politycznych z okresu po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, przeprowadzona w kontekście wybranych modeli polityki społecznej.

Celem pracy jest wskazanie zbieżności programów polskich partii i innych organizacji politycznych z okresu po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej w zakresie proponowanych rozwiązań dotyczących polityki społecznej, z modelami polityki społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji Richarda Titmussa. Modele te autor potraktował jako uproszczone schematy polityki społecznej, albo „opowiadania” o niej oraz o tym, jak powinna być realizowana polityka społeczna.

Okresem badawczym są lata od 2004 r. Okres badawczy to zatem czas od wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

W nawiązaniu do celów badawczych właściwych dla tego okresu sformułowane zostały następujące pytania badawcze:

- na czym polegały przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r. i jakie problemy społeczne wówczas zaistniały w kraju?
- jakie rozwiązania proponowane są w ramach modeli polityki społecznej w zakresie minimalizacji bezrobocia i ubóstwa, a jakie proponowały polskie partie i organizacje polityczne po 2004 r.?
- jakie rozwiązania proponowane są w ramach modeli polityki społecznej w zakresie systemów emerytalno-rentowych, a jakie proponowały polskie partie i organizacje polityczne po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej?

- jakie rozwiązania proponowane są w ramach modeli polityki społecznej w zakresie polityki zdrowotnej, a jakie proponowały polskie partie i organizacje polityczne po 2004 r.?
- które polskie partie polityczne w swoich propozycjach programowych zbliżały się do określonych modeli polityki społecznej, a które organizacje prezentowały programy nie mieszczące się w zakresie poszczególnych modeli?

Na podstawie analizy dotychczasowego stanu badań nad modelami polityki społecznej oraz nad programami partii i innego rodzaju organizacji politycznych z okresu po 2004 r. autor sformułował hipotezę, zgodnie z którą programy polskich partii i innych organizacji politycznych formułowane po wskazanym roku zbliżały się lub oddalały od poszczególnych modeli polityki społecznej, a poszczególne elementy programów dominujących partii politycznych reprezentowały zarówno model instytucjonalno-redystrybucyjny, jak i motywacyjny oraz marginalny polityki społecznej. Partie, których programy reprezentowały konkretne modele polityki społecznej stanowiły margines i nie były partiami dominującymi w walce o władzę. Partie i organizacje polityczne, które nie miały reprezentacji parlamentarnych i funkcjonowały poza głównym nurtem polityki, proponowały rozwiązania alternatywne wobec modeli polityki społecznej (rozwiązania pozamodelowe).

Badając propozycje programowe polskich partii i innych organizacji politycznych w zakresie polityki społecznej, autor posłużył się analizą porównawczą i metodą zbiorów rozmytych.

Praca składa się z czterech rozdziałów oraz wstępu, zakończenia i bibliografii. Rozdział I pracy stanowi analiza kontekstu historycznego oraz ideowego funkcjonowania polskich partii politycznych po 1989 r. do okresu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, a także przemian gospodarczych zapoczątkowanych aktywnością ministra Mieczysława Wilczka oraz planem Leszka Balcerowicza, działań państwa wobec patologii społecznych oraz przystosowania polskiej polityki społecznej do uwarunkowań międzynarodowych, w tym integracji europejskiej.

Rozdziały II-IV to analiza komparatystyczna postulatów partii i innych organizacji politycznych w kwestiach bezrobocia i ubóstwa, ochrony zdrowia oraz systemu emerytalno-rentowego. Pierwsze podrozdziały wspomnianych rozdziałów są opisem działalności państwa w związku z wymienionymi działami polityki społecznej, z uwzględnieniem uwarunkowań ekonomicznych, politycznych i społecznych. Kolejne podrozdziały to analiza programów w odniesieniu do modeli polityki społecznej

autorstwa Richarda Titmussa: marginalnego, motywacyjnego i instytucjonalno-redystrybucyjnego.

W zakończeniu podjęta została próba sklasyfikowania programów partii i innych organizacji politycznych ze względu na postulaty opisane w rozdziałach II-IV i deklaracje związane z polityką gospodarczą powiązane z polityką społeczną. W tej części pracy autor podjął próbę wypracowania własnych modeli i koncepcji polityki społecznej, odzwierciedlających postulaty polskich partii politycznych i innych organizacji w tym zakresie. Autor opisał: model rynkowy, model stymulacyjny, model rynkowo-stymulacyjny, model socjalny, stymulacyjno-socjalny, uniwersalny. Treści programów partii radykalnych i antysystemowych usystematyzowano natomiast nie w ramach modeli, ale w ramach koncepcji polityczno-ekonomicznych.

Author: Marek Dawid Barszcz, MA

Supervisor: dr hab. Paweł Malendowicz, university professor

Topic: Models of social policy in the programmes of Polish parties and political organizations after Poland's accession to the European Union

Keywords: social policy, model, political party, political transformation, Poland

The subject of the inquiry is the analysis of the programmes of Polish parties and other political organizations after Poland became a part of the European Union.

The objective is to indicate the convergence between programmes of Polish parties and other political organizations from the period after Poland's accession to the European Union, in regard to submitted proposals concerning social policy, with social policy models, laying the emphasis on the conception by Richard Titmuss. The author treated these models as simplified patterns of social policy, or as 'stories' about it and how social policy should be carried out.

The research covers the period starting in 2004. Therefore, the study refers to the time beginning with Poland's accession to the European Union.

In reference to the objectives relevant to that time period the following research questions were formulated:

- what does political and economic transformation in Poland after 1989 indicate, and what social issues existed at the time?
- what solutions are presented within the framework of social policy regarding reduction of unemployment and poverty rates, and which were proposed by Polish parties and other political organizations after 2004?
- what ideas are offered within the framework of social policy in regard to pension schemes, and which were introduced by Polish parties and other political organizations after Poland's accession to the European Union?
- what solutions are being put forward within the framework of social policy with reference to health service, and which were submitted by Polish parties and other political organizations after 2004?

— which Polish political parties approached the specified models of social policy in their programme proposals, and which organizations presented programmes that did not fit in the respective models?

Based on the analysis of the foregoing state of the research on the models of social policy and programmes of political parties and other organizations since 2004 the author formulated a hypothesis, according to which programmes of Polish parties and other political organizations after the mentioned date were drawing close or away from the respective social policy models, and the specific elements of the programmes of the main political parties displayed the institutional redistributive model, as well as the achievement-performance model and the residual welfare model of social policy. Parties whose programmes represented one particular social policy model constituted the minority and were not front-runners in the struggle for power. Political parties and organizations which had no representatives in the Parliament and operated outside the main stream of politics, brought forward solutions alternative to models of social policy (non-standard solutions).

During the study of the programmes of Polish political parties and organizations the author used comparative analysis and fuzzy-sets method.

The work consists of four chapters, an introduction, summary and the reference list. The first chapter is the analysis of the historical background and ideological operation of Polish political parties after 1989 up to the succession to the European Union, as well as the economic transformation initiated by Mieczysław Wilczek's work and the Balcerowicz Plan, actions of the state against the social pathologies, and the adaptation of Polish social policy to international conditions, including European integration.

Chapters II-IV comprise the comparative analysis of the proposals of parties and other organizations on unemployment, poverty, health service and pension scheme. The first subsections of the mentioned chapters describe the activity of the state concerning the listed issues of social policy, including economic, political and social conditions. The following subsections are the analysis of the platforms in reference to social policy models by Richard Titmuss: the residual welfare model, the achievement-performance model and the institutional redistributive model.

In the summary there is an attempt to classify the programmes of political parties and other organizations regarding the proposals described in chapters II-IV and declarations in terms of economic policy in relevance to social policy. In this part the

author attempts to develop his own models and concepts of social policy that reflect the proposals of Polish political parties and other organizations in this area. The author described: market model, stimulus model, market-stimulus model, social (welfare) model, stimulus-social model and universal model. The contents of the programmes of radical and anti-system parties were not classified by models but by political and economic concepts.